

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

**ПРОГРАМА
фахового іспиту**

**«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ
ГОСПОДАРСТВІ»**

**при вступі на навчання для здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю
J2 «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг» для осіб, які здобувають
ступінь бакалавра не менше одного року та виконують у повному обсязі
індивідуальний навчальний план**

Економіка підприємства в готельно-ресторанному господарстві // Програма фахового іспиту. – Дніпро: Дніпровський гуманітарний університет, 2026. – 8 с.

РОЗРОБНИКИ:

Олена ЛИСЕНКО – доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

Голова фахової комісії
з економіки підприємства
в готельно-ресторанному
господарстві

(підпис)

Ігор САЗОНЕЦЬ

Схвалено на засіданні приймальної комісії Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет» 26 травня 2026 року, протокол № 4.

Змістовний модуль 1. Сутність економічної діяльності підприємства

ТЕМА 1. Підприємство в сучасній системі господарювання

Визначення, цілі й напрями діяльності підприємства. Класифікація і структура підприємств. Правові засади функціонування підприємства. Добровільні форми об'єднання підприємств. Внутрішнє і зовнішнє середовище підприємства. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Галузева структура економіки і промисловості України. Сутність і функції процесу управління підприємством як складною системою. Структура системи управління, її класифікаційні ознаки. Різновиди управління на підприємстві. Методи управління підприємством. Організаційна структура управління підприємством. Вищі органи державного управління підприємствами. Шляхи вдосконалення управління підприємством. Особливості управління підприємством готельно-ресторанного господарства.

ТЕМА 2. Ресурси підприємства. Основні фонди.

Поняття про трудові ресурси, персонал, кадри підприємства. Класифікація і структура персоналу підприємства. Показники наявності та руху персоналу. Визначення планової чисельності окремих категорій персоналу. Кадрова політика і система управління персоналом. Зарубіжний досвід управління персоналом. Сутність, структура і класифікація основних фондів. Оцінка вартості основних фондів. Показники руху основних засобів. Фізичне й моральне зношення. Просте відтворення основних фондів. Амортизація. Показники використання основних фондів. Розширене відтворення основних фондів. Виробнича потужність: види та методи визначення. Шляхи поліпшення використання основних фондів на підприємстві готельно-ресторанного господарства.

ТЕМА 3. Оборотні засоби підприємства

Сутність, склад та структура оборотних засобів. Джерела утворення оборотних засобів. Нормування оборотних засобів. Показники використання оборотних засобів. Шляхи поліпшення використання оборотних засобів. Сутність і склад нематеріальних ресурсів. Характеристика об'єктів промислової та інтелектуальної власності. Товарний знак та імідж готелів та ресторанів. Нематеріальні активи. Оцінювання вартості й амортизації нематеріальних активів.

ТЕМА 4. Організація діяльності підприємства

Інвестиції, їх види і характеристика. Сутність і класифікація капіталовкладень підприємства. Загальні принципи й етапи планування капіталовкладень на підприємствах. Оцінювання ефективності капіталовкладень підприємства. Фінансові інвестиції і оцінювання їх ефективності. Управління інвестиційною діяльністю підприємства. Поняття і класифікація інноваційних процесів. Науково-технічний прогрес, його основні напрями. Оцінювання рівня НТП. Організаційний прогрес. Оцінювання економічної ефективності нововведень. Інновації в готелях.

ТЕМА 5. Організація виробництва. Інфраструктура підприємства

Техніко-технологічна база виробництва: складові та тенденції розвитку. Класифікація виробничих процесів. Принципи організації виробництва. Організаційні типи виробництва. Виробничий і технологічний цикли. Способи поєднання технологічних операцій. Методи організації виробництва. Суспільні форми організації виробництва. Поняття, види і значення інфраструктури підприємства. Система технічного обслуговування виробництва: загальна характеристика. Ремонтне господарство. Інструментальне господарство. Транспортне господарство. Енергетичне господарство. Складське господарство. Соціальна інфраструктура підприємства. Капітальне будівництво.

ТЕМА 6. Планування діяльності підприємства

Мета й принципи державного регулювання економіки. Напрями і методи державного регулювання економіки. Методологічні основи планування. Класифікація методів планування. Стратегія розвитку підприємства. Тактичне планування. Оперативне планування. Бізнес-планування. Маркетингова діяльність підприємства: принципи, концепції, стратегія і тактика. Якість і конкурентоспроможність продукції підприємства. Стандартизація і сертифікація продукції. Державний нагляд за якістю продукції та внутрішньовиробничий технічний контроль якості на підприємстві. Розрахунок економічного ефекту як наслідку підвищення якості продукції. Чинники підвищення якості та конкурентоспроможності готельно-ресторанного підприємства.

ТЕМА 7. Основні результати діяльності підприємства

Поняття продуктивності праці. Виріток і трудомісткість. Методи визначення виробітку. Факторне дослідження приросту продуктивності праці. Регламентація праці в часі. Мотивація праці на підприємстві (на прикладі готельно-ресторанного підприємства). Оплата праці: сутність, функції. Державна політика у сфері оплати праці. Форми оплати праці. Загальна характеристика витрат підприємства. Класифікація витрат підприємства. Поняття собівартості продукції. Планування собівартості продукції підприємства. Калькулювання собівартості продукції. Значення і шляхи зниження собівартості продукції в умовах ринкової економіки.

ТЕМА 8. Ціни на продукцію. Фінансово-економічні результати діяльності підприємств

Сутність і функції ціни. Система цін і їх класифікація. Зовнішні та внутрішні чинники впливу на формування ціни. Стратегія і тактика ціноутворення. Законодавче регулювання і контроль за ціноутворенням згідно із законодавством України. Державна політика ціноутворення та соціальний захист населення. Формування доходу підприємства. Прибуток підприємства і його формування в умовах ринкових відносин. Рентабельність продукції і виробництва. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Поняття про банкрутство підприємства. Сутність реструктуризації підприємства, її завдання й форми. Санація суб'єктів господарювання.

Змістовний модуль 2. Сутність і види ціноутворення

ТЕМА 9. Сутність і функції ціни

Визначення поняття «ціна». Визначення поняття ціни К. Марксом. Визначення поняття ціни в класичній політекономії. Визначення поняття ціни в теорії витрат виробництва і теорії граничної корисності. Функції ціни. Категорії цін. Види цін. Вплив цін на діяльність готельно-ресторанного підприємства. Вплив цін на зовнішнє і на внутрішнє середовище підприємства. Державне регулювання ринку і цін. Закон України «Про ціни і ціноутворення».

ТЕМА 10. Закон попиту і пропозиції. Рівноважна ціна

Попит, пропозиція та вільні ціни на ринку. Закон попиту. Еластичність попиту, коефіцієнт еластичності попиту. Закон пропозиції. Еластичність пропозиції, коефіцієнт еластичності пропозиції. Пряма еластичність попиту за ціною. Еластичність пропозиції за ціною. Ринкова рівновага. Ціна рівноваги. Функція корисності двох товарів. Динаміка зміни ціни рівноваги.

ТЕМА 11. Загальна характеристика витрат на виробництво продукції (надання послуг)

Економічні (альтернативні) витрати. Зовнішні та внутрішні витрати. Постійні витрати. Змінні витрати. Середні валові, середні постійні, середні змінні витрати. Граничні витрати, ефект масштабу виробництва. Витрати на одиницю продукції. Витрати як складова собівартості продукції. Управління витратами на підприємстві. Критичний обсяг виробництва (точка беззбитковості).

ТЕМА 12. Сукупні витрати і собівартість продукції (послуг)

Сукупні витрати підприємства. Кошторис виробництва. Склад матеріальних витрат кошторису виробництва. Калькуляція собівартості одиниці продукції. Загальні статті калькуляції одиниці продукції. Собівартість валової, товарної і реалізованої продукції. Собівартість реалізованої продукції. Параметричні методи оцінювання собівартості новоствореного товару.

ТЕМА 13. Прибуток як частина ціни. Види цін

Прибуток як основне джерело фінансування розвитку підприємства. Валовий, маржинальний та операційний прибуток. Джерела формування прибутку. Напрямки використання прибутку підприємств. Взаємозв'язок та відмінності доходу та прибутку підприємства. Види цін. Структура оптової ціни. Основні види цін і тарифів за окремими класифікаційними ознаками. Оптові та роздрібні ціни. Систему франкування цін при транспортуванні.

ТЕМА 14. Методи та фактори ціноутворення

Поняття «кон'юнктура ринку». Вільні, регульовані, фіксовані ціни. Оптові, роздрібні, договірні (контрактні), ціни внутрішнього ринку та світові. Специфічні чинники ціноутворення. Методи ціноутворення. Фактори ціноутворення, а саме:

тип ринку, вид галузі та категорія товару, характеристики споживчого попиту й еластичності ціни. Сутність, мета і роль цінової політики. Активна та пасивна цінова політика. Цінова політика готелю.

ТЕМА 15. Ціноутворення в умовах досконалої конкуренції.

Поняття про ринкову конкуренцію та її види

Конкуренція, її види та основні риси. Досконала конкуренція. Основні риси досконалої конкуренції. Ціноутворення в умовах досконалої конкуренції. Монополія. Основні риси монополії. Риси монополістичної конкуренції. Ціноутворення в умовах монополії. Олігополія. Основні риси олігополії. Ціноутворення в умовах олігополії. Конкуренція в готельному бізнесі.

ТЕМА 16. Стратегії ціноутворення

Політика зміни поточних цін. Випадки, коли зниження цін виправдане. Залежність зміни поточних цін та еластичності попиту. Вплив зміни поточних цін на прибуток. Реакція конкурентів на зміну цін. Реакція фірми на зміну цін. Поняття про цінову стратегію фірми. Значення цінових стратегій в економіці країни. Фактори, що впливають на цінову стратегію фірми. Цінова стратегія фірми в ринковій ситуації. Маркетингова інформація при виборі цінової політики. Маркетингові стратегії цін. Маркетингова політика готелю. Цінові лінії, діапазон цін. Ознаки не функціонування цінових стратегій.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вступнику пропонується завдання, яке містить 30 питань з 4 варіантами відповідей, один із яких є правильним. Оцінка від 100 до 200 балів визначається залежно від кількості правильних відповідей згідно із таблицею.

Кількість правильних відповідей	Результат за 200-бальною шкалою
30	200
29	194
28	188
27	182
26	177
25	174
24	170
23	167
22	164
21	162
20	160
19	157
18	154
17	152
16	150
15	148
14	146
13	143
12	140
11	137
10	134
9	130
8	124
7	116
6	108
5	100
0-4	не склав (ла)

ЛІТЕРАТУРА

1. Геець В. М. Економіка України: ключові проблеми і перспективи. Економіка і прогнозування. 2016. № 1. С. 7-22.
2. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. Л. Л. Ковальської, І. В. Кривов'язюка. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.
3. Конституція України : від 01.01.2020 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Круш П. В. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Книготоргівля, 2017. С. 225–777.
5. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства : підручник. Київ : КНЕУ, 2017. 528 с.
6. Прикладні аспекти прогнозування розвитку складних соціально-економічних систем : Монографія / За ред. О. І. Черняка, П. В. Захарченка. – Бердянськ : Видавець Ткачук О. В, 2015. – 384 с.
7. Про оподаткування прибутку підприємств : закон України від 01.01.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%D0%B2%D1%80>
8. Про ціни і ціноутворення : закон України від 09.06.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>
9. Яркін Н. М. Економіка підприємства : Навч. посіб. / Вид. 2-ге перероб. і доп. К. : Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.

Додаткова література

1. Лисенко О. В. Управління процесом врівноваження фінансування короткострокових виробничих періодів підприємств сфери гостинності. Ефективне управління розвитком індустрії туризму та гостинності у конкурентному середовищі : колективна монографія. : за заг. ред. В. В. Джинджояна. Дніпро : ЛІРА, 2022. С. 107 – 129.
2. Лисенко О. В. Статистичний аналіз цін на готельні номери на прикладі м. Дніпро. Державне управління в галузі туризму та гостинності в Україні : колективна монографія. : за ред. В. М. Торяника. Дніпро : ВМПЗ ДГУ, 2024. С. 144 – 163.
3. Лисенко О. В. Прогнозування тенденцій розвитку ресторанної галузі м. Дніпро. Соціально-гуманітарний вісник: зб. наук. пр. – Вип. 47. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 29-35
4. Шегди А. В. Економіка підприємства : навч. посіб. Київський нац. унт ім. Тараса Шевченка. 2-е вид., стер. Київ : Знання Прес, 2016. С. 112–335.